

LANDINFO

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon

Temanotat

Ukraina

Foreldreløse og barn uten foreldreomsorg: Barnevern i og utenfor institusjoner

24. februar 2025

© Landinfo 2025

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarfremstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.

Alle henvendelser om Landinfos rapporter kan rettes til:

Landinfo
Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon

Fredrik Selmers vei 6
Postboks 2098 Vika
0125 Oslo
Tel: 23 30 94 70
E-post: landinfo@landinfo.no
www.landinfo.no

Om Landinfos temanotater

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) innhenter og analyserer informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet (UDI), Utlendingsnemnda (UNE) og Justis- og beredskapsdepartementet har behov for kunnskap om.

Landinfos temanotater er basert på opplysninger fra nøye utvalgte kilder. Opplysningene er behandlet i henhold til [anerkjente kvalitetskriterier for landinformasjon](#) og [Landinfos retningslinjer for kilde- og informasjonsanalyse](#).

Temanotatene bygger på både skriftlig og muntlig kildemateriale. En del av informasjonen som formidles, er innhentet gjennom samtaler med kilder på informasjonsinnhentingstreiser. Landinfo tilstreber bredde i kildetilfanget, og så langt mulig er det innhentet informasjon fra kilder som arbeider uavhengig av hverandre. Alt benyttet kildemateriale er fortløpende referert i temanotatene. Hensyn til enkelte kilders ønske om anonymitet er ivarettatt.

Notatene gir ikke et uttømmende bilde av temaene som undersøkes, men belyser problemstillinger som er relevante for UDIs og UNEs behandling av utlendingssaker.

Landinfo er en faglig uavhengig enhet, og informasjonen som presenteres, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos temanotater gir heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som omtales.

About Landinfo's reports

The Norwegian Country of Origin Information Centre, Landinfo, is an independent body within the Norwegian Immigration Authorities. Landinfo provides country of origin information (COI) to the Norwegian Directorate of Immigration (Utlendingsdirektoratet – UDI), the Immigration Appeals Board (Utlendingsnemnda – UNE) and the Norwegian Ministry of Justice and Public Security.

Reports produced by Landinfo are based on information from carefully selected sources. The information is collected and analysed in accordance with [common methodology for processing COI](#) and [Landinfo's internal guidelines on source and information analysis](#).

To ensure balanced reports, efforts are made to obtain information from a wide range of sources. Many of our reports draw on findings and interviews conducted on fact-finding missions. All sources used are referenced. Sources hesitant to provide information to be cited in a public report have retained anonymity.

The reports do not provide exhaustive overviews of topics or themes, but cover aspects relevant for the processing of asylum and residency cases.

Country of Origin Information presented in Landinfo's reports does not contain policy recommendations nor does it reflect official Norwegian views.

Summary

A large number of Ukrainian children are in need of child protection services. Around 62,000 children are orphans or deprived of parental care, and more than 13,000 children have lost one or both parents since the full-scale invasion in 2022. Many have been forced to flee, both within the country and abroad. Many have been, and continue to be, cared for by family and relatives, or in other alternative care arrangements.

Ukraine has based its childcare system on raising children in institutions and has long been one of the countries in Europe with the highest degree of institutionalization of children. Alternative care arrangements today still largely revolve around institutional care, but many children also grow up in family-based care arrangements. The child welfare system is overburdened, and there is a significant shortage of staffing and resources.

Sammendrag

Svært mange ukrainske barn har behov for barnevernstjenester. Rundt 62 000 barn er foreldreløse eller uten foreldreomsorg, og mer enn 13 000 barn har mistet én eller begge foreldre siden fullskalainvasjonen i 2022. Et stort antall barn har blitt drevet på flukt, både innad i landet og til utlandet. Igjen mange har blitt ivaretatt av familie og slekt, eller i andre alternative omsorgsordninger.

Ukraina har basert sitt barneomsorgssystem på å oppdra barn i institusjoner, og har lenge vært et av landene i Europa med høyest grad av institusjonalisering av barn. Alternative omsorgsordninger i dag dreier seg fortsatt i stor grad om institusjonsbasert omsorg, men mange vokser også opp i familiebaserte omsorgsordninger. Barnevernssystemet er overbelastet, og det er betydelig mangel på bemanning og ressurser.

Innhold

1 Innledning	6
2 Relevant lovgivning	7
3 Administrasjonsnivåer og myndighetsorganer	8
3.1 Ukrainas administrative inndeling	8
3.2 Myndighetsorganer med hovedansvar for barn og unge	8
4 Barn i Ukraina: Tjenestebehov og alternativ omsorg	9
4.1 Foreldreløse og barn uten foreldreomsorg	10
5 Organisering av barnevernstjenester	12
5.1 Den statlige barnetjenesten (State Service on the Issues of Children)	12
5.2 Vergemålsmyndigheten (Guardianship Authorities)	12
5.2.1 Lokale domstoler kan fastsette vergemål	13
5.2.2 Vergemålsmyndigheten eller omsorgsinstitusjon kan opptre som verge	13
5.3 Barnevernet (Child Protection Services)	14
5.3.1 Offentlige tjenester og samarbeid med humanitære aktører	15
6 Barnevern i og utenfor institusjon	15
6.1 Institusjoner for barn og unge	16
6.1.1 Dag- og døgntilbud – institusjon, barnehjem, internater og rehabiliteringssentre	16
6.2 Familiebaserte former for omsorg	18
6.2.1 Vergemål og formynderskap	18
6.2.2 Fosterhjem	19
6.2.3 Familielignende fosterhjem	20
6.2.4 Midlertidig omsorgsplassering (Patronage)	20
6.2.5 Gruppehusordninger (Small Group Houses)	21
6.2.6 Adopsjon	21
7 Krigslov og midlertidig tilrettelegging	22
8 Utfordringer og svakheter	22
8.1 Reformarbeid: Desentralisering og deinstitusjonalisering	22
8.2 Barnevern og sosialtjenester: Ressursknapphet og overbelastning	23
8.3 Institusjoner og barnehjem: Underbemanning, manglende tilrettelegging og omsorg	25
9 Referanser	27

1 Innledning

Dette temanotatet omhandler barnevern og omsorgsordninger i og utenfor institusjoner i Ukraina, med søkelys på foreldreløse barn og barn uten omsorg fra biologiske foreldre. Vi viser til relevant lovverk og de mest sentrale instansene involvert i arbeidet med å sikre barn et omsorgstilbud.

Situasjonen for barn og unge og de mange utfordringene de står overfor i dagens Ukraina, er omfattende temaer som det vanskelig kan skrives uttømmende om. Viktige temaer knyttet til barns oppvekstvilkår, som tilgang til skole og helse-tjenester, eller forhold for barn med spesielle behov grunnet funksjonsnedsettelse, tas derfor ikke særskilt opp. Notatet beskriver kun barnevern og omsorgsordninger i myndighetskontrollerte områder av landet.

Notatet er også begrenset til å omtale de vanligste prosedyrene for omsorgsplassering. Særbestemmelser som kan gjøre seg gjeldende, som ved akutt-plasseringer, beskrives ikke.

Det er iverksatt flere tiltak i Ukraina det siste tiåret, med henblikk på å beskytte barn og sikre deres rettigheter. Den pågående deinstitutionaliseringsreformen har som mål å sikre barn omsorgstilbud utenfor institusjoner. Samtidig pågår en desentralisering av offentlige tjenester, for blant annet å styrke tilbudet for barn og unge på lokalt nivå. Begge prosessene har blitt forsinket og utfordret det siste tiåret, og er langt fra ferdig implementert. Som kildene påpeker, kan dette påvirke lokal kapasitet til å drive barnevern. Landinfo beskriver ikke slike lokale variasjoner i tjenestetilbud.

Situasjonen i landet siden fullskalainvasjonen i februar 2022, har i tillegg medført at det som allerede var et svært omfattende regelverk, har blitt endret og utvidet ved innføring av midlertidig krigslov. Vi tar derfor forbehold om at der vi beskriver sentrale lover og forordninger, kan det kontinuerlig innføres endringer i lovverket, og ikke minst i praktiseringen av regelverket.

Kildemateriale og terminologi

Det finnes et omfattende kildemateriale på temaer som berører barn og unge – både nasjonale myndigheter, nasjonale og internasjonale organisasjoner og et stort antall humanitære aktører rapporterer fortløpende om utviklingen på feltet. Landinfo baserer seg på åpne og offentlig tilgjengelige kilder, som ukrainske myndigheter og relevante stedlige aktører. Blant disse er UNICEF særlig sentral, blant annet grunnet deres stedlige engasjement og deltagelse i reformprosesser og tilrettelegging av omsorgstilbud. Vi viser ellers i utstrakt grad til bestemmelser i nasjonale lov- og regelverk, inkludert gjeldende krigslov.

Landinfo bruker betegnelser på myndighetsorganer og navn på lovverk slik det fremgår i engelskspråklig kildemateriale – fortrinnsvis fra nasjonale myndigheters

og UNICEFs rapportering. De fleste lovtekstene er oversatt ved hjelp av elektroniske oversettingsverktøy.

Kilder benytter ofte mange og ulike betegnelser på én og samme instans. I notatet gjør vi oppmerksom på dette når det har betydning. Termer som «child protection services» (barnevern) og «child services» (barnetjenester) er slike eksempler, og brukes av kildene i stor grad om hverandre. Når vi bruker betegnelsen barnevern, er det underforstått at vern kan innebære tjenester utover omsorgsplassering.

Ukrainske originaltitler på lovgivning fremgår i den avsluttende referanselisten.

2 Relevant lovgivning

Ukraina ratifiserte FNs konvensjon om barns rettigheter i 1991. Den slår fast at det er til barnets beste å vokse opp i en familie, noe som er anerkjent som en grunnleggende menneskerettighet (UN Convention on the Rights of the Child 1990, Preamble).

Barnets rett til en familie er nedfelt i ukrainsk lovgivning, som i :

- Grunnloven (Constitution 1991)
- Familieloven (Family Code 2002)
- Loven om beskyttelse av barn (Law on the Protection of Childhood 2001, med endringer til 2025)

Ukraina har videre lovgivning og prosedyrer som særskilt omhandler foreldreløse og barn uten foreldreomsorg. Blant disse er følgende sentrale:¹

- Lov om barnevernsinstanser og spesialinstitusjoner for barn (Law on Children's Affairs Bodies and Services and Special Facilities for Children) (1995, med endringer til 2023)
- Lov om organisatoriske og juridiske forhold for sosial beskyttelse av foreldreløse og barn uten foreldreomsorg (Law on Ensuring Organizational and Legal Conditions for Social Protection of Orphans and Children Deprived of Parental Care) (2005, med endringer til 2024)
- Prosedyre for beskyttelse av barns rettigheter ved vergemål og vergemålsmyndigheter (Procedure for Carrying out Activities related to the Protection of Children's Rights by Guardianship and Guardianship Authorities) (2008, med endringer til 2024)

¹ En fullstendig liste over lovverk er presentert på det ukrainske sosialdepartementets nettsider (National Social Service u.å.).

Den alminnelige myndighetsalderen i Ukraina er 18 år (Family Code 2002, art. 6).

Endringer og utvidelser av lovverk under krigslov omtales i kapittel 7.

3 Administrasjonsnivåer og myndighetsorganer

3.1 Ukrainas administrative inndeling

Ukraina er en enhetlig stat med flere territorielle administrasjonsnivåer under statlig nivå. Det første og øverste nivået består av 24 fylker, to byer med spesiell status (Kyiv and Sevastopol) samt den autonome republikken Krym. På det neste nivået finner man 136 distrikter (også kalt rajons), mens det tredje nivået består av 1469 kommuner (også kalt hromadas) (European Committee of the Regions u.å.; Wikipedia 14. februar 2025).

I kommunene finnes styringsorganer med ansvar for tjenester til befolkningen, herunder barn og unge. Hver kommune

[...] has its own local government body, which performs the functions of a guardianship and custody body and must have a children's service within its executive body. The quantitative result of establishing a children's service in each community has almost been achieved (Ukrainian National Bar Association 2024).

Barnevernstjenester og sosialtjenester er altså etablert på kommunalt nivå, og skal yte tjenester «[...] as close as possible to the recipients of these services» (Ukraine Child Protection AoR 2024, s. 21, 24).

3.2 Myndighetsorganer med hovedansvar for barn og unge

Det er statens ansvar å sikre ivaretagelse av foreldreløse og barn uten foreldreomsorg (Constitution 1991, art. 52). De tre sentrale instansene som fører tilsyn med beskyttelse av barns rettigheter i Ukraina, er

- Det ukrainske sosialdepartementet
- Den nasjonale sosialtjenesten
- Den statlige barnetjenesten²

² På ukrainsk henholdsvis Міністерство соціальної політики України, Національна соціальна сервісна служба України og Державна служба України у справах дітей.

Disse jobber tett med andre nasjonale instanser, som politi, skole- og helsevesen (se oversikten over «Key State Actors» i Ukraine Child Protection AoR 2024, s. 19-25).

Den statlige barnetjenesten er underlagt sosialdepartementet, og har overordnet ansvar for koordinering av barnevernets arbeid (omtales nærmere i kapittel 5). Det er etablert vergemålsmyndigheter med ansvar for å beslutte omsorgsplassering og utnevning av verger, på administrasjonsnivåene beskrevet over. Også disse beskrives senere i notatet, i kapittel 5.

Det er opprettet en koordineringsstab for arbeid med barns rettigheter under krigstilstand (Coordination Headquarters for Children's Rights under Martial Law), og vedtatt særskilte forordninger som gjelder under tiden med krigslov (se kapittel 7).

Omsider er det et stort antall kommisjoner, nasjonale og internasjonale organisasjoner og humanitære aktører som aktivt deltar i arbeidet rundt barnevelferd. Det er et tett samarbeid mellom ukrainske myndigheter og disse aktørene, blant annet som følge av utfordringene som har oppstått det siste tiåret, og særskilt siden 2022. Disse aktørenes innsats bidrar til å avlaste lokale myndigheter.

Særlig bemerkes Ukraine Child Protection Area of Responsibility (CP AoR),³ som koordinerer humanitær innsats på feltet. UNICEF leder CP AoR på nasjonalt nivå, mens det i distrikter og kommuner drives i samarbeid mellom lokale ukrainske myndigheter, UNICEF og humanitære aktører. Rundt 60 organisasjoner og 200 mobile team er operative og tilbyr bistand til barn, unge og deres familier. Tjenester er tilgjengelig i nært alle deler av ukrainsk myndighetskontrollerte områder (se Ukraine Child Protection AoR 2024, og kap. 5.3.1).

4 Barn i Ukraina: Tjenestebehov og alternativ omsorg

Et stort antall barn og unge i Ukraina har behov for barnevernstjenester. Faktorer som endret omsorgssituasjon, intern fordrivelse eller andre belastninger som følge av fullskalainvasjonen, har økt behovene blant flere grupper barn.

Omtrent 3,7 millioner mennesker er internt fordrevne i dagens Ukraina, herunder et stort antall barn (IOM 2025, s. 3).

Ifølge OCHAs Humanitarian Needs Response Plan (HNRP) har nær 3,5 millioner barn behov for barnevernstjenester (OCHA 2025, s. 3, 63). Antallet som trenger

³ CP AoR har et nettbasert henvisningssystem til tilgjengelige tjenester. Se oversikt over tjenester og involverte parter i ulike fylker, vedlagt CP AoRs rapport (Ukraine Child Protection AoR 2023).

alternative omsorgstilbud, som foreldreløse og barn uten foreldreomsorg, har også økt mye de seneste årene (se kapittel 4.1). Enkelte grupper anses særskilt sårbare:

The war is a child protection crisis, with children's mental health and well-being deeply affected and access to social services constrained. [...] Children with disabilities, returning from abroad and those in alternative care are among the country's most vulnerable (UNICEF 2025, s. 2).

Humanitære aktører beskriver dagens utfordringer slik:

The continuation of the conflict has placed a significant strain on the pre-existing child protection system, and currently, Ukraine is not well positioned to fully provide adequate child protection or social services, as the number of children and families in need far outnumber the availability of services at local level (Ukraine Child Protection AoR 2024, s. 4).

Ulik belastningsgrad på landets fylker

Enkelte områder har tatt imot større andeler internt fordrevne enn andre, og organisert både midlertidige og langvarige tjenestetilbud. Belastningen på sosial- og barnevernstjenester er større noen steder enn andre. Det må tas forbehold om at lokale ressursforhold kan bidra til at det som i teorien og etter lovverket skal være tilgjengelige tilbud, ikke alltid oppnås eller i praksis er tilgjengelig.

Situasjonen er mer prekær i områder nær eller langs frontlinjen. En sentral kilde bemerket i den forbindelse (samtale med internasjonal organisasjon i Kyiv, september 2024) at donormidler og humanitær innsats fremover kan bli redusert i mindre berørte deler av landet, som i den vestlige delen av Ukraina, til fordel for innsats i mer utsatte områder.

Uttalelsen understøttes av OCHAs Humanitarian Needs Response Plan (HNRP), der prioriteringer for årets humanitære innsats er lagt:

In 2025, the CP AoR will prioritize life-saving, specialized child protection services to the most vulnerable 2.06 million girls and boys and their families (60 per cent children, 40 per cent caregivers), with a focus on regions with severe intersectoral needs [...]. These include front-line and other hard-to-reach, underserved locations primarily in north-eastern (24 per cent), eastern (42 per cent) and southern (20 per cent) oblasts, where social services are limited (OCHA 2025, s. 64).

4.1 Foreldreløse og barn uten foreldreomsorg

Begrepe ne foreldreløs (orphan) og barn uten foreldreomsorg (children deprived of parental care) er definert i lovverket. Ifølge den ukrainske loven om beskyttelse av

barn er et foreldreløst barn et barn hvis foreldre er døde. Barn uten foreldreomsorg omtales ofte som «social orphans», og defineres som et barn:⁴

[...] who are left without parental care due to the deprivation of their parental rights, their removal from their parents without deprivation of parental rights, their parents being declared missing or incapacitated, their death, serving their sentence in places of deprivation of liberty and being held in custody during the investigation, their search by the National Police due to the lack of information about their whereabouts, the parents' long-term illness preventing them from fulfilling their parental duties, as well as children separated from their families, abandoned children, children whose parents are unknown, children abandoned by their parents, children whose parents do not fulfill their parental duties for reasons that cannot be ascertained [...] (Law on the Protection of Childhood 2001, med endringer til 2025, Section 1, art. 1).

I 2024 ble det anslått at omtrent 62 000 barn var foreldreløse eller uten foreldreomsorg i Ukraina. Myndighetene påpeker at de ikke har tilstrekkelig god oversikt over antall barn i utsatte omsorgssituasjoner i russiskokkuperte områder. Tall må således anses som estimerer (Murashko 2025).

Mer enn 13 000 barn har mistet én eller begge foreldre siden starten av fullskala-krigen i 2022. Ifølge sosialminister Oksana Zjolnovytsj ivaretas disse barna vanligvis på barnehjem, i institusjoner eller krisesentre, i påvente av at vergemålsmyndigheten (Guardianship Authority, som omtales i kap. 5) fastsetter deres rettslige status. Barn får også omsorgsplassering hos slektninger (Rubryka 2024).⁵

Det finnes ikke nøyaktige tall på hvor mange barn som siden begynnelsen av 2022 har blitt adskilt fra familiene sine, omtalt som «family separation», og i hvilken grad adskillelse har vært utilsiktet (ufrivillig) eller tilsiktet (frivillig). Om lag fire prosent av alle hushold har ett eller flere barn som er adskilt fra familie – oftest forårsaket av tap av foreldre (eller nære omsorgspersoner), fordrivelse eller at foreldre sender barn til tryggere områder (inkludert ut av landet). Også disse barna kan være blant dem som behøver alternativ omsorgsplassering (Ukraine Child Protection AoR 2024, s. 6; UNICEF 2024b, s. 6).

⁴ Definisjoner av de ulike kategoriene barn beskrives nærmere i lovens artikkel 1, der også endringer og oppdateringer som følge av fullskalainvasjonen er innarbeidet (Law on the Protection of Childhood 2001, med endringer til 2025, Section 1, art. 1).

⁵ Uten at ministeren presiserer dette, legger vi til grunn at plassering hos slekt fordrer foregående beslutning fattet av vergemålsmyndigheter (eller domstol) etter anbefaling fra barnevernet (se kap. 6.2).

5 Organisering av barnevernstjenester

Den statlige barnetjenesten har det overordnede ansvaret på feltet. Den praktiske gjennomføringen av tjenester foregår på lavere administrasjonsnivå – som i fylke/by, distrikt og kommune. Her er vergemålsmyndigheten, barnevernet og sosialtjenesten de primære, offentlige aktørene.

Internt fordrevne har tilgang til offentlige tjenester på stedet der de oppholder seg, forutsatt at de er registrert som internt fordrevet. Registrering kan foretas hos lokale myndigheter (sosialtjenesten) (Ukraine is Home u.å.).

5.1 Den statlige barnetjenesten (State Service on the Issues of Children)⁶

Den statlige barnetjenesten ble etablert i 2023, og har blant annet ansvar for utforming og gjennomføring av statlig politikk, beskyttelse av barns rettigheter, samt forvaltning av familiebasert omsorg og adopsjon. Instansen har koordineringsansvar for arbeidet på barnevernsfeltet (UNICEF 2024b, s. 7-8).

Barnetjenesten forvalter registre og databaser med informasjon om blant annet foreldreløse barn, adoptivbarn, fosterhjemsbarn og deres familier. De ulike etatene underlagt tjenesten, inkludert barnevernet, benytter et felles elektronisk datasystem (UNICEF 2024b, s. 8; Ukraine Child Protection AoR 2024, s. 22; Procedure for Carrying out Activities by Guardianship and Guardianship Authorities 2008, med endringer til 2024, General Part).

5.2 Vergemålsmyndigheten (Guardianship Authorities)

Vergemålsmyndigheten er integrert i lokale myndighetsstrukturer, som i de kommunale styringsorganene (Civil Code 2003, med endringer til 2025, art. 56; UNICEF 2023a, s. 51).

Guardianship and guardianship bodies [...] carry out social protection activities for children in difficult life circumstances, including ensuring their right to upbringing in a family, granting the status of an orphan and a child deprived of parental care, a child who suffered as a result of hostilities and armed conflict, placement of orphans and children deprived of parental care, establishment of guardianship and care over orphans and children deprived of parental care [...] (Resolution No. 866 2008, med endringer til 2024, General Part, art. 3).

⁶ På ukrainsk: Державна служба України у справах дітей. Engelsk kildelitteratur bruker mange ulike betegnelser om den statlige barnetjenesten, som State Service on the Issues of Children, State Service of Ukraine for Children's Affairs, State Children's Service of Ukraine, State Service for Children og Office for Children's Affairs.

Etter saksforberedelse og henvisning fra barnevernet tar vergemålsmyndigheten stilling til juridiske anliggender rundt omsorgsplassering og vergemål (Law on Ensuring Organizational and Legal Conditions for Social Protection 2005, med endringer til 2024, art. 11).

5.2.1 Lokale domstoler kan fastsette vergemål

I noen tilfeller er det lokale domstoler som fastsetter vergemål og oppnevner verge.⁷ Domstolsbehandling skjer i saker der barn er foreldreløse eller mangler foreldreomsorg. Vergemålsmyndigheten henviser slike saker til domstolen:

[...] courts may grant guardianship or custody if it is found out, during the hearing of the case involving the child, that they are deprived of parental care. Courts also designate the guardian or custodian based on the recommendation of the Guardianship [...] Authority (Ukraine for Every Child u.å.-k).

Selve lovteksten lyder:

The court shall establish guardianship over a minor if, during the consideration of the case, it is established that he or she is deprived of parental care, and shall appoint a guardian upon the proposal of the guardianship [...] body (Civil Code 2003, med endringer til 2025, art 60(3)).

I alle andre sakstyper er det vergemålsmyndigheten som fatter beslutning om omsorgsplassering (Ukraine for Every Child u.å.-k; Civil Code 2003, med endringer til 2025, art. 61(1)).

Vedtak kan påklages til vergemålsmyndigheten eller domstolen (Family Code 2002, art. 19).

5.2.2 Vergemålsmyndigheten eller omsorgsinstitusjon kan opptre som verge

Vergemål skal fastsettes på barnets bosted, eventuelt vergens (Civil Code 2003, med endringer til 2025, art. 62(1)). Vergemålsmyndigheten opptrer selv som verge inntil annen/andre verger er fastsatt. Dersom barnet bor på institusjon før vergemål er fastsatt, opptrer institusjonen som verge (Civil Code 2003, med endringer til 2025, art. 65, 66).

⁷ Ukraina har ikke egne familiedomstoler.

5.3 Barnevernet (Child Protection Services)

Barnevernet, eller det som av kildene kalles Child Services eller Child Protection Services,⁸ er en del av vergemålsmyndigheten. Tjenester for barn og unge tilbys av spesialiserte barnevernsenheter (ofte kalt «structural units» eller «structural unit within the guardianship authority»). Disse håndterer det daglige barnevernsarbeidet, i samarbeid med lokale sosialtjenester. Barnevernsenheter finnes på kommunalt nivå – ofte vises det til lokalt barnevern, altså på stedet der man er hjemmehørende⁹ (Law on Ensuring Organizational and Legal Conditions for Social Protection 2005, med endringer til 2024, art 11, 12; Ukrainian National Bar Association 2024). Barnevernet har ansvar for

Direct management of cases and coordination of activities related to the protection of children's rights, in particular orphans, children deprived of parental care, children in difficult life circumstances [...] (Resolution No. 866 2008, med endringer til 2024, General Part, art. 3).

Videre skal barnevernet (Law on Children's Affairs Bodies and Services 1995, med endringer til 2023, art. 4):

- identifisere barn i vanskelige livssituasjoner
- håndtere saker med foreldreløse og barn uten foreldreomsorg
- organisere sosiale beskyttelsestiltak
- føre register over sårbare barn
- koordinere langvarige og midlertidige omsorgsplasseringer
- overvåke barns velferd

Det er altså lokalt barnevern som koordinerer, utfører og følger opp tjenester til barn og unge, herunder forberedende saksbehandling og videre oppfølging av foreldreløse og barn uten foreldreomsorg. Enhetene utarbeider dokumenter for adopsjon og andre former for omsorgsplassering og fører tilsyn med forhold for barn i alternativ omsorgsplassering. Barnevernet foretar vurdering av personer som ønsker å bli fosterforeldre, henviser til opplæring og utarbeider anbefalinger om fosterhjems plassering. Selve beslutningen om opprettelse av fosterhjem, tas av vergemålsmyndigheten (Law on Ensuring Organizational and Legal Conditions for Social Protection 2005, med endringer til 2024, art. 12; Ukraine for Every Child u.å.-d).¹⁰

⁸ Termer som Children's Services og Children's Services Department brukes også.

⁹ På nettsidene til *Unified state platform for adoption and family-based care*, en informasjonsside fra myndighetene, vises det til at man kan kontakte «the children's service at your place of residence». Herfra er det lenker til fylkene, som informerer om hvor man kan oppsøke tjenester lokalt (se Ukraine for Every Child u.å.-b).

¹⁰ Det ukrainske sosialdepartementet gir på sine nettsider en oversikt over barnevern og tjenester for barn og unge fordelt på fylker, med videre informasjon om lokale enheter (se Ministry of Social Policy u.å.).

Når en vergemålsmyndighet har fattet vedtak om tiltak, er det barnevernet i samarbeid med sosialtjenestene, som utfører det praktiske arbeidet. Barnevernet opererer under myndighet og tilsyn av vergemålsmyndigheten.

Sosialtjenestene og barnevernet skal videre tilby juridisk, psykologisk og sosial bistand til foreldreløse og barn uten foreldreomsorg, samt til deres biologiske foreldre, formyndere, fosterforeldre, adoptivforeldre og mentorer¹¹ (Law on Ensuring Organizational and Legal Conditions for Social Protection 2005, med endringer til 2024, art. 17).

5.3.1 Offentlige tjenester og samarbeid med humanitære aktører

De mange humanitære aktørene som bistår familier og barn, kan også hjelpe med henvisninger til offentlige hjelpetilbud. Blant disse er UNICEF, som har etablert nettverk av 182 såkalte Spilno-sentre over hele Ukraina. Sentrene fungerer som omfattende tjenesteknutepunkter, som både tilbyr egne tjenester og henviser til offentlige sosial- og barnevernstjenester (UNICEF 2023c; Ferguson 2023).

Selv om desentraliseringsprosessen har ført til et bedre offentlig tilbud lokalt, er bidrag fra humanitære organisasjoner med på å sikre at tjenester er tilgjengelige:

Since the war started however, the capacity of local authorities has been extensively overstretched due to the scale of internal displacement and ongoing conflict activities in certain areas. Therefore, protection partners may step in to bridge the gap between affected populations and the effective access to the State's social protection mechanism – particularly where authorities' capacities are not enough to respond as a primary service provider (UNICEF 2023b).

6 Barnevern i og utenfor institusjon

Det er etablert en rekke ordninger for foreldreløse og barn uten foreldreomsorg. Hovedskillet går mellom omsorg i og utenfor institusjon. Ulike institusjoner og familielignende ordninger beskrives nærmere under.

Ukraina har basert sitt omsorgssystem på plassering av barn i offentlige institusjoner, og har lenge vært et av landene i Europa med høyest grad av institusjonalisering av barn (Ukraine Child Protection AoR 2024, s. 6). Fortsatt

¹¹ En mentor er definert i loven som «an adult capable person who carries out activities to provide a child living in an institution for orphans and children deprived of parental care, or another institution for children, with individual support and assistance, primarily in preparation for independent living» (Law on Ensuring Organizational and Legal Conditions for Social Protection 2005, med endringer til 2024, art. 1).

vokser svært mange barn opp i institusjon, og det mangler tilstrekkelige alternative tilbud: «The availability and accessibility of alternative family care, such as foster care, family-type care, and domestic adoption, remain limited in Ukraine» (UNICEF 2024a, s. 2).

6.1 Institusjoner for barn og unge

Det ukrainske utdanningsdepartementet, sosialdepartementet og helsedepartementet er ansvarlige myndigheter for barne- og ungdomsinstitusjonene.

Før fullskalainvasjonen i 2022 oppholdt litt over 100 000 barn seg på institusjon, omtrent halvparten permanent. Det fantes over 700 slike institusjoner. Mer enn 90 prosent var ikke foreldreløse, men barn uten foreldreomsorg, såkalte social orphans. De fleste var i institusjon av økonomiske eller andre hensyn – som fattigdom, sosioøkonomiske vansker eller foreldrenes manglende omsorgsevne (SOS Children's Villages 2024, s. 9; EU Commission 2022, s. 13; ACAPS 2024, s. 6; Save the Children Ukraine 2024).

En høy andel er plassert på institusjon etter anmodning fra foreldrene. De siste tallene Landinfo har funnet, viste at nesten 40 prosent var plassert av foreldrene (det legges til grunn at vergemålsmyndigheten har vedtatt plasseringen). Slik frivillig omsorgsplassering innebærer ikke nødvendigvis at foreldre fratras foreldreretten (Hopes and Homes 2015, som gjengitt i ISS/IRC 2022, s. 3).

De første månedene etter fullskalainvasjonen anmodet ukrainske myndigheter institusjoner om å sende barn hjem til foreldre eller andre omsorgspersoner, for å sørge for barnas sikkerhet. Dette omfattet nærmere 97 000 barn, derav 48 000 i døgnomsorg; med andre ord fastboende på institusjonen. Mer enn 38 000 av barna i døgnomsorg ble sendt hjem til familie (Ukraine Child Protection AoR 2024, s. 7; UNICEF 2024b, s. 94).

Tusenvis returnerte til institusjonene utover 2022. Ved utløpet av året bodde igjen omtrent 25 000 barn i alderen 0–17 år permanent på institusjon. I begynnelsen av 2024 ble det anslått at rundt 30 000 barn hadde døgnplass i institusjoner, derav om lag 4500 barn med funksjonsnedsettelse (tall fra National Social Services Agency of Ukraine, som gjengitt i UNICEF 2024b, s. 22; Save the Children 2024, s. 9).

6.1.1 Dag- og døgntilbud – institusjon, barnehjem, internater og rehabiliteringssentre

Det er institusjonen som har vergemålsfunksjoner og juridiske representasjonsrettigheter for barn som bor permanent i institusjon (altså med døgntilbud) (Family Code 2002, art. 245).

Det finnes mange institusjonsordninger, med både døgn- og dagtilbud. Flere er utdanningsinstitusjoner, og flere tilbyr tjenester til barn og foreldre. Som tidligere bemerket, fantes det over 700 institusjoner før fullskalainvasjonen i 2022. En rapport fra 2023 oppgir samme antall – underforstått at få institusjoner har blitt stengt som følge av reformarbeid eller krigshandlinger (Hope and Homes for Children 2023). Landinfo har ikke funnet data fra ukrainske myndigheter som kan bekrefte antallet institusjoner i drift per 2024/2025.

Oversikten under er ikke nødvendigvis uttømmende. Den baserer seg på UNICEFs oversikt av 2023 (a, s. 49), inkludert deres beskrivelse av ordningene. Institusjonene omfatter blant annet:

- **Større institusjoner:** Hjem for barn i større bomiljøer, ofte med over 200 beboere. Slike hjem er ikke bygget rundt de enkelte barnas behov, og ligger ofte i avsidesliggende strøk (se også Fagelson 2023).
- **Spesialiserte barnehjem:** Hjem for foreldreløse eller barn uten foreldreomsorg mellom 0 og 3 år, noen ganger opptil 6 år.
- **Internatskoler:** Døgninstitusjoner for foreldreløse eller barn uten foreldreomsorg. Kan tilby både døgn- og dagopphold. Foreldre kan ha samtykket til frivillig plassering.
- **Spesialiserte internatskoler:** Hjem for døve barn, barn med nedsatt syn eller hørsel, cerebral parese, milde og alvorlige taleforstyrrelser, utviklingshemming eller spesielle utdanningsbehov.
- **Sanatorium internatskoler:** Hjem for barn med nevropsykiatriske lidelser, skoliose og muskel- og skjelettplager, kardiovaskulære lidelser, kroniske luftveissykdommer, kroniske lidelser i fordøyelsessystemet, diabetes og tuberkulose.
- **Rehabiliteringsskoler:** For barn med kriminelle rulleblad, som regel i alderen 11 til 14 år.¹²
- **Utdannings- og rehabiliteringssentre:** Sentre som tilbyr dagopphold og tilbud for barn med særskilte behov og deres familier.
- **Privatinstitusjoner:** Institusjoner finansiert og drevet av private organisasjoner og trosgrupper.

Det finnes også sheltre, som kan gi midlertidig husly til barn og unge mellom 3 og 18 år. Sheltrene er ment som oppholdssted inntil en mer varig løsning blir etablert,

¹² Plassering krever domstolsbeslutning (Law on Children's Affairs Bodies and Services 1995, med endringer til 2023, art. 7).

og maksimal botid er etter loven 90 dager (Law on Children's Affairs Bodies and Services 1995, med endringer til 2023).

6.2 Familiebaserte former for omsorg

De vanligste familielignende ordningene, som staten har som mål å prioritere fremfor institusjonsopphold, er vergemål, fosterhjem, familielignende fosterhjem og adopsjon. Det finnes også andre omsorgsordninger, som midlertidig omsorg (patronage) og gruppehjemmsordninger (Small Group Houses).

Ved utløpet av 2022 bodde litt over 61 000 barn i ulike former for familiebasert omsorg: under vergemål/slektskapsomsorg (ca. 46 500), hos fosterfamilier (ca. 5600) eller i andre typer familiehjem/omsorgsordninger (ca. 9000) (tall fra National Social Services Agency of Ukraine, som gjengitt i UNICEF 2024b, s. 22-23; Save the Children 2024, s. 9).

6.2.1 Vergemål og formynderskap

Vergemål (guardianship) har vært og er fremdeles den mest brukte ordningen i Ukraina når barn ikke kan bo hos sine biologiske foreldre. Omtrent 46 500 barn er i dag under vergemål (UNICEF 2024b, s. 22). Bruken av verger og vergemål er først og fremst regulert i kapittel 19 i familieloven (2002).

De fleste verger er slektninger av barnet. Vergene mottar godtgjørelse på vegne av barnet fra det offentlige, men ikke på vegne av seg selv. En verge kan ta juridiske avgjørelser på vegne av barnet, men de biologiske foreldrene kan også ha visse juridiske rettigheter, som besøks- og informasjonsrett (Civil Code 2003, med endringer til 2025, art. 242; Family Code 2002, art. 169).

Barn under 14 år får verge, mens de mellom 14 og 18 år får en formynder (custodian) (Ukraine for Every Child u.å.-e). Vergemålet eller formynderskapet opphører hvis barnet flytter tilbake til biologiske foreldre eller blir adoptert. Når barnet fyller 14 år, blir vergen automatisk formynder. Formynderskapet opphører når barnet blir juridisk myndig eller gifter seg (Ukraine for Every Child u.å.-i).

Det lokale barnevernet vurderer egnetheten til personer som skal blir verger. Barnevernet undersøker blant annet boforhold, og henviser potensielle verger til opplæringskurs. Sosialtjenesten organiserer og gjennomfører kurs, og utsteder kursbevis (Ukraine for Every Child u.å.-f).

Lokal vergemålsmyndighet eller domstol på barnets bosted eller vergen treffer vedtak om vergemål etter vurderinger utført av barnevernet og sosialtjenesten (Ukraine for Every Child u.å.-f).

Barnets ønske skal tas i betraktning ved oppnevning av verge (Civil Code 2003, med endringer til 2025, art. 63(4)).

6.2.2 Fosterhjem

Ordningen med fosterhjem ble tatt i bruk i 1998, og er regulert i kapittel 20 i familieloven (2002). En godkjent fosterfamilie kan ha ett til fire barn. Fosterfamilien mottar økonomisk støtte og følges opp av sosialtjenesten med relevante støttetjenester (Family Code 2002, art. 256; Embassy of Ukraine in Poland 2022; Ukraine for Every Child u.å.-d).

Vergemålsmyndigheten fatter vedtak om opprettelse av fosterhjem, på bakgrunn av vurderinger og anbefalinger fra lokalt barnevern og sosialtjenesten, som organiserer og gjennomfører opplæringskurs for fosterforeldre, og utsteder bevis på fullført opplæring. Når vedtak om opprettelse av fosterhjem er fattet, oppnevner barnevernet en sosialarbeider som skal følge opp familien (Ukraine for Every Child u.å.-d).

Avgjørelsen om å opprette fosterhjem tas (Ukraine for Every Child u.å.-d):

- På bakgrunn av søknad fra familien eller individet som har til hensikt å opprette fosterhjem;
- På grunnlag av barnevernets vurderinger og anbefalinger om muligheten for å opprette fosterhjem;
- Med hensyn til anbefalingene fra sosialtjenesten;
- Etter at vergene har gjennomført opplæringskurs.

Fosterforeldre har juridiske plikter, men har ikke status som verge:

Foster parents are the legal representatives of foster children and act without special powers as custodians or caregivers (part four of Article 256-2 of the Family Code of Ukraine) (Embassy of Ukraine in Poland 2022; se også Ukraine for Every Child u.å.-d).¹³

Ansvarsforholdene rundt barnet nedfelles i en fosterhjemsavtale, som utarbeides av relevant myndighet som besluttet plassering og fosterforeldre (Law No. 565 2002, med endringer til 2025, art. 6).

Under krigslov kan fosterfamilier også ta inn barn på vilkår for midlertidig innkvartering, innenfor det fastsatte maksimale antallet barn (UNICEF 2023a, s. 49).

¹³ Landinfo legger til grunn at begrepet «custodian» her tilsvarer «guardian», altså verge.

6.2.3 Familielignende fosterhjem

Familielignende fosterhjem («large foster family») kan sees som en utvidet form for fosterhjem, som tilbyr et langvarig omsorgs- og botilbud. Familielignende fosterhjem huser fra fem til ti barn. De voksne omsorgspersonene mottar økonomisk støtte fra staten. Slike hjem bistås også av lokale myndigheter, som med sosialhjelp og profesjonell bistand ved behov (Family Code 2002, Section 20, art. 256-7; Ukraine for Every Child u.å.-j).

Prosedyrene for opprettelse av familielignende fosterhjem gjenspeiler dem som gjelder for fosterhjem. Vergemålsmyndigheten tar beslutningen om å opprette fosterhjemmet, på bakgrunn av vurderinger og anbefalinger fra lokalt barnevern og sosialtjenesten. Også i dette tilfellet gjennomfører sosialtjenesten opplæringskurs for fosterforeldre, og utsteder bevis på fullført opplæring. Når vedtak om opprettelse av fosterhjem er fattet, oppnevner barnevernet en sosialarbeider som skal følge opp familien (Ukraine for Every Child u.å.-g).

Avgjørelsen om å opprette familielignende fosterhjem tas (Ukraine for Every Child u.å.-g):

- På bakgrunn av søknad fra familien eller individet som har til hensikt å opprette fosterhjem;
- På grunnlag av barnevernets vurderinger og anbefalinger om muligheten for å opprette fosterhjem;
- Med hensyn til anbefalingene fra sosialtjenesten;
- Etter at vergene har gjennomført opplæringskurs.

Som med mindre fosterhjem, har fosterforeldre juridiske plikter, men ikke status som verge (Ukraine for Every Child u.å.-g).

Ansvarsforholdene rundt barnet nedfelles i en fosterhjemsavtale, som utarbeides av relevant myndighet som besluttet plassering og fosterforeldre (Law No. 565 2002, med endringer til 2025, art. 6).

Som med fosterhjem, kan de familielignende fosterhjemmene under gjeldende krigslov også ta inn barn for midlertidig innkvartering, innenfor det fastsatte maksimale antallet barn (UNICEF 2023a, s. 49).

6.2.4 Midlertidig omsorgsplassering (Patronage)

Dette er en fosterhjemsordning hvor barn plasseres midlertidig i tre–seks måneder med mål om tilbakeføring til biologisk familie.¹⁴ Midlertidig omsorg, også omtalt som «short-term and emergency foster care», gis i en periode inntil barnet kan

¹⁴ Slik Landinfo kan forstå, tilsvarer dette beredskapshjem.

gjenforenes med foreldre, eventuelt inntil det fattes beslutning om adopsjon, plassering i fosterfamilie eller andre omsorgsordninger (Ukraine for Every Child u.å.-c; Kutsova 2024).

Barnevernet foretar vurdering om midlertidig omsorgsplassering, og vergemålsmyndigheten fattet vedtak om plassering og oppholdets lengde (Ukraine for Every Child u.å.-c).

Midlertidig omsorg tilstreber å unngå å plassere barn som ennå ikke har formelt oppnevnt verge eller fosterfamilie, på institusjon (Ukraine for Every Child u.å.-c).

Fosterforeldre som tar imot barn i slik midlertidig ordning, skal ha gjennomgått et spesielt opplæringskurs, men er ikke barnets juridiske representant (UNICEF 2023a, s. 49). Ansvarsforholdene nedfelles i en avtale, som utarbeides av relevant myndighet som besluttet omsorgsplasseringen (Ukraine for Every Child u.å.-h).

Under krigslov kan barn forbli i den midlertidige fosterfamilien i inntil en måned etter at krigsloven er opphevet (Ukraine for Every Child u.å.-c).

6.2.5 Gruppehusordninger (Small Group Houses)

Gruppehus er en ordning for foreldreløse eller barn uten foreldreomsorg, herunder barn med funksjonsnedsettelse. Ordningen skal gi barnet anledning til å leve i en familieomgivelse og forberede dem på et selvstendig liv.

Målet er at barn i gruppehusordninger skal vende tilbake til biologisk familie eller få alternativ omsorgsplassering i fosterfamilie. Hjemmene kan ha inntil ti barn, eller åtte barn dersom barna har livsbegrensende utfordringer («life-limiting life conditions, including disabilities»). Plassering av foreldreløse og barn med livsbegrensende forhold blir prioritert (UNICEF 2023a, s. 49).

6.2.6 Adopsjon

Reglene for adopsjon framgår først og fremst av kapittel 18 i familieloven (2002).

Like etter fullskalainvasjonen ble antall adopsjoner nærmest halvert, fra omtrent 1350 i 2021 til litt over 750 i 2022. Antallet har deretter steget noe, og i 2023 ble 925 barn adoptert. Nesten 600 ble adoptert i første halvår av 2024. Antallet som setter seg opp for adopsjon, stiger, og er mer enn doblet siden 2021 (Fakty 2024b; Sokolova-Stekh 2024). I 2024 var mer enn 15 000 foreldreløse eller barn uten foreldreomsorg satt opp for adopsjon (Volianska 2024).

Adoptivforeldre mottar økonomisk støtte, blant annet et engangsbeløp tilsvarende det som gis ved fødsel (mer utførlige beskrivelser av adopsjonsprosessen kan finnes i Ukraine for Every Child u.å.-a).

Internasjonale adopsjoner har vært nært suspendert under krigslov (UNICEF 2024b, s. 23; U.S. Bureau of Consular Affairs 2024).¹⁵

7 Krigslov og midlertidig tilrettelegging

Ukrainske myndigheter har etablert midlertidige ordninger for å imøtekomme utfordringer oppstått av krigen. Disse omfatter blant annet raskere økonomisk støtte til fosterfamilier og kortere saksbehandlingstider ved adopsjon.¹⁶

En økonomisk støtteordning kalt «A Child is Not Alone» ble introdusert i april 2024. Med dette ønsker myndighetene å legge bedre til rette for personer som ønsker å tilby fosterhjem. Den månedlige støtten ligger på 6400–8000 UAH per barn (ca. 1700–2100 NOK), mens støtten for barn med funksjonsnedsettelse er på 9000–11 200 UAH (ca. 2400–2900 NOK) (Visit Ukraine Today 2024).¹⁷

Det er også etablert forenklede og raskere saksbehandlingsrutiner for vergemålsordninger og midlertidig plassering hos slektninger (inkludert gudmødre/gudfedre) (Ministry of Social Policy 2022, art. 78; Resolution No. 866 2008, med endringer til 2024).

Under krigslov er det ikke påkrevd at slektninger som tar imot foreldreløse eller barn uten foreldreomsorg, gjennomgår kurs eller spesialopplæring. Normalt må slike opplæringskurs gjennomføres for å kunne godkjennes som verge eller omsorgsperson i andre fosterhjemstjenester (Resolution No. 349 2022, art. 80).

Bedre digitale verktøy for å forenkle blant annet adopsjonsprosedyrer, er etablert gjennom den digitale tjenesten Dija (UNICEF 2023a, s. 54).

8 Utfordringer og svakheter

8.1 Reformarbeid: Desentralisering og deinstitutionalisering

En rekke reformer med sikte på å desentralisere offentlige tjenester, har funnet sted i Ukraina siden 2014. Ved fullskalainvasjonen i februar 2022 var

¹⁵ Internasjonal adopsjon er ikke tillatt under krigslov, med unntak av når vedkommende som vil adoptere er en slektning av barnet, vedkommende har uttrykt ønske om å adoptere et barn som er biologisk bror/søster til et barn de tidligere har adoptert, eller en av ektefellene har uttrykt ønske om å adoptere den andre ektefellens barn (Decree No. 576 2023, art. 135).

¹⁶ Se oversikt over relevante lover vedtatt etter 24. februar 2022 i UNICEF 2023, s. 52-54.

¹⁷ Valutakurser per 24. januar 2025 (Xe Currency Converter).

desentralisering av sosial- og barnevernstjenester verken ferdig implementert eller fullt fungerende, blant annet grunnet manglende rekruttering og opplæring av sosialarbeidere (UNICEF 2023a, s. 50; Ukraine Child Protection AoR 2024, s. 24). UNICEF (møte Kyiv, september 2025) understreket at desentralisering av tjenester og nedbygging av institusjonssystemet er tidkrevende prosesser som krever holdningsendringer. Urolige samfunnsforhold og budsjettbegrensninger har medført at reformene tar tid å implementere.

Deinstitusjonalisering og plassering av barn i familiebaserte ordninger fremfor institusjon har i flere tiår vært et uttalt mål for ukrainske myndigheter. I 2007 ble en tiårsplan for deinstitusjonalisering vedtatt, men ved utgangen av 2015 var ennå ingen institusjoner nedlagt. En ny tiårsplan ble lansert i 2017, med mål å redusere antall barn i institusjon med 90 prosent innen 2026. Til tross for dette økte antallet institusjoner fra 663 i 2015, til 718 i 2019 og 727 i 2022 (HRW 2023, s. 3, 14).

Det er fortsatt et sterkt fokus på å tilrettelegge for at flere kan vokse opp utenfor institusjoner, noe som reflekteres i det nevnte reformarbeidet, lovgivning og barnevernets prosedyrer og instruksjoner (Ukraine Child Protection AoR 2024, s. 6-7; UNICEF 2024c).

8.2 Barnevern og sosialtjenester: Ressursknapphet og overbelastning

Kilder peker på at både sosialtjenesten og barnevernet har driftsproblemer – forårsaket blant annet av utilstrekkelige budsjetter og personalmangel. UNICEF peker på at reformarbeid mangler teknisk kapasitet og gode overvåkingsmekanismer. Det fremheves dessuten at regelverket er svært komplekst, med et stort antall lover og forskrifter.¹⁸

Discrepancies in the overall vision of child rights protection processes at national, regional and local levels lead to uncoordinated implementation and enforcement of policies. An inefficient system for managing processes related to child rights protection exacerbates challenges in ensuring the well-being of children. [...] The lack of a comprehensive system for monitoring the realisation of policies, plans, and programmes aimed at safeguarding children's rights undermines efforts to assess progress, identify gaps, and address challenges effectively (UNICEF 2024b, s. 43).

¹⁸ Som illustrert av UNICEF (2024b, s. 39): «Between 2014 and 2018, 11 laws on childhood protection were adopted by the Verkhovna Rada of Ukraine; the President of Ukraine made three decrees; the Cabinet of Ministers of Ukraine issued 21 resolutions and eight ordinances; 26 departmental by-laws were adopted by ministries and other central executive bodies; and, two state social programmes were initiated». I tillegg kommer en lang rekke krigslover, vedtatt siden 2022.

Samtidig har krigen ført til at barnevernssystemet er overbelastet: økt etterspørsel av tjenester og et betydelig press på eksisterende ressurser. Redd Barna uttaler at:

The war has triggered greater challenges for Ukraine's child protection system, resulting in huge institutional evacuations, personnel relocation and staff outflow, and reduced budgets as the military effort is prioritized (Save the Children 2024, s. 10).

Også helse- og sosialtjenester for barn og unge lider under ressursmangler:

The system that offers children psycho-social support – Ukraine's social protection services – was already stretched prior to the war. Now, with increased demands for psychological support and disrupted services due to conflict, gaps are becoming more pronounced (World Vision 2024, s. 4).

Det er mangel på sosialarbeidere, og antallet i hvert fylke varierer. Ansatte er lavtlønnede, og mange er deltidsansatte. Større byer, som Kyiv, har som regel et høyere antall sosialarbeidere, og dermed bedre dekningsgrad. Både infrastruktur og tilgjengelige ressurser for sosialtjenesten er generelt bedre i urbane områder enn i rurale strøk (Global Social Service Workforce Alliance & Better Care Network 2023, s. 2, 7).

Tjenestetilbud er i stor grad et spørsmål om ressurser (og lokal kompetanse). Lokale prioriteringer og budsjettforhold kan påvirke hvilke tilbud som er tilgjengelige. Med hensyn til økonomiske ytelser, har kommunene sosialstøtteprogrammer som finansieres over lokale budsjetter, i samsvar med lokale politiske prioriteringer. Lokale ytelser supplerer det som gis over statlige programmer. Finansiering av sosialtjenester kan variere betydelig mellom ulike fylker, distrikter og kommuner (UNICEF 2024b, s. 114, 119).¹⁹

Til tross for at det aktivt tilrettelegges for at en større andel barn skal få familiebaserte tilbud fremfor institusjonsopphold, er det for få tilgjengelige fosterforeldre og -hjem. Barn som har blitt fordrevet innad i landet eller utenlands, og som har behov for alternative omsorgshjem, er særlig sårbare for institusjonsplassering (UNICEF 2024a, s. 1):

One of the major challenges in Ukraine is the high number of children entering institutions, particularly those who have been evacuated abroad, returned, or displaced within the country. Existing laws and policies may not adequately address the needs of these children, leading to their institutionalization and separation from families.

¹⁹ Se UNICEF (2024b, s. 114-117) for en oversikt over statlige stønadsordninger.

8.3 Institusjoner og barnehjem: Underbemanning, manglende tilrettelegging og omsorg

Det mangler ikke på kritiske rapporter om de negative sidene ved institusjonslivet. En av dem er *No Way Home* av Disability Rights International, som ble skrevet etter tre års undersøkelser og dokumentasjon av forhold ved en rekke institusjoner for barn med særskilte behov i Ukraina (Disability Rights International 2015). I en nyere rapport fra samme organisasjon, vises det til undersøkelser utført i mai 2022, om forhold for barn med funksjonsnedsettelse i barnehjem. Det rapporteres om blant annet mangel på bemanning og medisinsk behandling, ytterligere forverrede omsorgsforhold, dårlig ernæring og bruk av tvang (Disability Rights International 2022).

Staten driver de fleste institusjonene. Også fra statlig hold er det kommet kritikk av institusjoner på grunn av manglende omsorg, tilrettelegging og bemanning. Ombudsmannen i Ukraina, den statlige barnetjenesten og andre organisasjoner foretar jevnlig inspeksjoner ved barnehjem og institusjoner for barn og unge, hvor kritikkverdige forhold og brudd på barns rettigheter avdekkes.

Inspeksjoner i Lviv, Rivne og Dnipropetrovsk (Pinyazhko & Ravliuk 2024; Kovalenko 2024; iTV 2024; Zmina Human Rights Center 2023) har blant annet avdekket:

- isolasjon som straff, ofte over flere dager
- medisinsk behandling utført av personer uten legelisens
- rapporter om fysisk og psykisk vold, spesielt fra nattevakter og ansatte, samt vold mellom barna
- dokumenterte tilfeller av voldsbruk og barn som ble påført skader uten oppfølging med medisinsk behandling
- barn bundet uten lovlig grunn
- dårlig ernæring, med hurtignudler som hovedmåltid, og dårlig stelte barn
- uhygieniske forhold
- sikkerhetsmangler og utilstrekkelig inngjerding av boliger
- manglende muligheter til å søke beskyttelse i tilfluktsrom under luftangrep
- brudd på lovverk og reglement, ved blant annet bemanningsmangel, ureglementert langvarig opphold på institusjon, manglende individuell tilrettelegging, manglende oppfølging av deinstitusjonaliseringsreformen, brudd på dokumentasjonskrav.

Andre inspeksjoner utført av blant annet Ombudsmannen og Center for the Protection of Children's Rights ved institusjoner i Lviv og Ternopil fylker, avdekket i november 2024 tilsvarende forhold. Ombudsmannen viser til fysisk og psykisk misbruk, mangel på medisinske undersøkelser og omsorg, dårlig

ernæring, sikkerhet og utdanningstilbud ved institusjonene. Det ble registrert grove brudd på sanitære forhold (Fakty 2024a).

Det er startet etterforskning og opprettet straffesaker i flere av tilfellene.

Ressursknapphet, plassmangel og bemanningsproblematikk i institusjoner er gjennomgående temaer i de nevnte inspeksjonene. Utfordringer med registrering av evakuerte eller fordrevne barn, overføring av dokumentasjon fra tidligere omsorgshjem, samt utfordringer med juridiske prosesser rundt omsorgsovertagelser, blir også påpekt (se blant annet rapport fra Human Rights Watch, HRW 2023).

Skriftlige kilder

- ACAPS (2024, 21. august). *Ukraine: Overview of child protection risks*. Genève: ACAPS. Tilgjengelig fra https://www.acaps.org/fileadmin/Data_Product/Main_media/20240821_ACAPS_Ukraine_Analysis_hub_-_overview_of_child_protection_risks.pdf [lastet ned 9. januar 2025].
- Civil Code (2003, med endringer til 2025). *Цивільний Кодекс України [Civil Code of Ukraine]*. Tilgjengelig fra <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> [lastet ned 10. januar 2025].
- Constitution (1991, 1. desember). *Конституція України [Constitution of Ukraine]*. Tilgjengelig fra <https://constitution.in.ua/> [lastet ned 6. januar 2025].
- Decree No. 576 (2023, 1. juni). *Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо провадження діяльності з усиновлення та влаштування дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, в сім'ї громадян України під час воєнного стану [On Amendments to Certain Resolutions of the Cabinet of Ministers of Ukraine on Adoption and Placement of Orphans, Children Deprived of Parental Care in the Family of Citizens of Ukraine during Martial Law]*. Tilgjengelig fra <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/576-2023-%D0%BF#Text> [lastet ned 28. januar 2025].
- Disability Rights International (2015). *No Way Home. The Exploitation and Abuse of Children in Ukraine's Orphanages*. Washington, D.C.: Disability Rights International. Tilgjengelig fra <https://www.driadvocacy.org/sites/default/files/2023-11/No-Way-Home-final.pdf> [lastet ned 27. januar 2025].
- Disability Rights International (2022, 5. mai). *Left Behind in the War: Dangers Facing Children with Disabilities In Ukraine's Orphanages*. Washington, D.C.: Disability Rights International. Tilgjengelig fra <https://www.driadvocacy.org/sites/default/files/2024-05/Left%20Behind%20in%20the%20War-%20Dangers%20Facing%20Children%20with%20Disabilities%20In%20Ukraine%E2%80%99s%20Orphanages%20%28English%29.pdf> [lastet ned 27. januar 2025].
- Embassy of Ukraine in Poland (2022, 3. august). *Information with a description of the child protection system in Ukraine concerning the care and placement of children-orphans and children deprived of parental care*. Warszawa: Embassy of Ukraine. Tilgjengelig fra <https://poland.mfa.gov.ua/konsulski-pitannya/zahist-prav-ditej/information-description-child-protection-system-ukraine-concerning-care-and-placement-children-orphans-and-children-deprived-parental-care> [lastet ned 7. januar 2025].
- EU Commission (2022, 17. juni). *Commission Opinion on Ukraine's application for membership of the European Union*. Brussel: EU Commission. Tilgjengelig fra <https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/system/files/2022-06/Ukraine%20Opinion%20and%20Annex.pdf> [lastet ned 8. januar 2025].
- European Committee of the Regions (u.å.). *Ukraine*. Brussel: European Union. Tilgjengelig fra <https://portal.cor.europa.eu/divisionpowers/Pages/Ukraine.aspx> [lastet ned 6. februar 2025].
- Fagelson, Judith (2023). *The impact of war on Ukraine's residential care institutions*. London: Bond. Tilgjengelig fra <https://www.bond.org.uk/news/2023/08/the-impact-of-war-on-ukraines-residential-care-institutions/> [lastet ned 18. februar 2025].
- Fakty (2024a, 14. november). The Center for the Protection of Children's Rights published the results of monitoring visits to institutions in Lviv and Ternopil regions. *Fakty*. Tilgjengelig fra

<https://fact-news.com.ua/en/the-center-for-the-protection-of-children-s-rights-published-the-results-of-monitoring-visits-to-institutions-in-lviv-and-ternopil-regions/> [lastet ned 28. januar 2025].

Fakty (2024b, 23. juni). The number of Ukrainians who want to adopt a child has increased by almost 60%. *Fakty*. Tilgjengelig fra <https://fact-news.com.ua/en/the-number-of-ukrainians-who-want-to-adopt-a-child-has-increased-by-almost-60/> [lastet ned 28. januar 2025].

Family Code (2002). *Сімейний кодекс України [Family Code of Ukraine]*. Tilgjengelig fra <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/en/2947-14#Text> [lastet ned 6. januar 2025].

Ferguson, Sarah (2023, 21. februar). *Unicef Spilno Centres are a refuge for Children in Ukraine*. New York: UNICEF. Tilgjengelig fra <https://www.unicefusa.org/stories/unicef-spilno-centers-are-refuge-children-ukraine> [lastet ned 14. februar 2025].

Global Social Service Workforce Alliance & Better Care Network (2023). *Strengthening the Social Service Workforce as Part of the Recovery Process to Support a Transformed Care and Protection System for Children in Ukraine*. Kyiv: Global Social Service Workforce Alliance. Tilgjengelig fra https://socialserviceworkforce.org/wp-content/uploads/2024/02/learning_event_report_strengthening_the_social_s.pdf [lastet ned 10. februar 2025].

Hope and Homes for Children (2023, 20. juni). *Ukraine: Support Needed to End Institutionalisation of Children*. London: Hope and Homes for Children. Tilgjengelig fra <https://www.hopeandhomes.org/news/ukraine-support-needed-to-end-institutionalisation-of-children/> [lastet ned 18. februar 2025].

HRW, dvs. Human Rights Watch (2023, mars). *"We Must Provide a Family, Not Rebuild Orphanages". The Consequences of Russia's Invasion of Ukraine for Children in Ukrainian Residential Institutions*. London: Human Rights Watch. Tilgjengelig fra https://www.hrw.org/sites/default/files/media_2023/03/crd_ukraine0323web.pdf [lastet ned 27. januar 2025].

IOM, dvs. International Organization for Migration (2025, januar). *Ukraine - Internal Displacement Report - General Population Survey Round 19 - (January 2025)*. Kyiv: IOM. Tilgjengelig fra <https://dtm.iom.int/reports/ukraine-internal-displacement-report-general-population-survey-round-19-january-2025?close=true> [lastet ned 24. januar 2025].

ISS/IRC, dvs. International Reference Centre for the rights of the children deprived of their family (2022, mars). *Annex 2: Information on Ukraine. Provisions related to guardianship/custody of children*. Genève: International Reference Centre for the rights of the children deprived of their family. Tilgjengelig fra https://www.egnetwork.eu/wp-content/uploads/2022/03/Annex_2_Ukraine_Custoday_Care_System_20220323.pdf [lastet ned 27. januar 2025].

iTV (2024, 24. desember). Під час перевірки Служби у справах дітей на Рівненщині виявили порушення [During the inspection of the Children's Service in the Rivne region, violations were found]. *iTV Media group*. Tilgjengelig fra <https://itvmg.com/news/pid-chas-perevirki-sluzhbi-u-spravakh-ditey-na-rivnenshchini-viyavili-porushennya-102018> [lastet ned 23. januar 2025].

Kovalenko, Anna (2024, 9. oktober). Служба у справах дітей: У спецзакладі на Львівщині були свідки фізичного насильства над дітьми [Children's Service: There were witnesses of physical violence against children in a special institution in Lviv region]. *Ukrainska Pravda*. Tilgjengelig fra <https://life.pravda.com.ua/society/skandal-u-speczakladi-na-lvivshchini-sluzhba-u-spravah-ditey-ne-viyavila-oznak-nasilstva-304193/> [lastet ned 23. januar 2025].

- Kutsova, Mariia (2024, 12. april). Without Parents During the War: What is the Situation with Orphans in Ukraine? *Voices of Children*. Tilgjengelig fra <https://voices.org.ua/en/news/without-parents-during-the-war-what-is-the-situation-with-orphans-in-ukraine/> [lastet ned 9. januar 2025].
- Law No. 565 (2002, med endringer til 2025). *Про затвердження Положення про прийомну сім'ю* [On Approval of the Regulations on Foster Family]. Tilgjengelig fra <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/565-2002-%D0%BF#o155> [lastet ned 10. februar].
- Law on Children's Affairs Bodies and Services (1995, med endringer til 2023). *Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей* [Law on children's affairs bodies and services and special institutions for children]. Tilgjengelig fra <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/20/95-%D0%B2%D1%80#Text> [lastet ned 16. januar 2025].
- Law on Ensuring Organizational and Legal Conditions for Social Protection (2005, med endringer til 2024). *Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування* [Law of Ukraine On Ensuring Organizational and Legal Conditions for Social Protection of Orphans and Children Deprived of Parental Care]. Tilgjengelig fra <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2342-15#Text> [lastet ned 6. januar 2025].
- Law on the Protection of Childhood (2001, med endringer til 2025). *Закон України Про охорону дитинства* [Law of Ukraine on the Protection of Childhood]. Tilgjengelig fra <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14#Text> [lastet ned 6. januar 2025].
- Ministry of Social Policy (2022, 15. april). *The government has strengthened the protection of children left without parental care and are in the occupied territory, territories of active hostilities or displaced abroad*. Kyiv: Ministry of Social Policy of Ukraine. Tilgjengelig fra <https://www.msp.gov.ua/news/21705.html?PrintVersion> [lastet ned 14. januar 2025].
- Ministry of Social Policy (u.å.). *Children's services*. Kyiv: Ministry of Social Policy of Ukraine. Tilgjengelig fra <https://www.msp.gov.ua/content/sluzhbi-u-spravah-ditey-v-otg.html> [lastet ned 7. februar 2025].
- Murashko, Anna (2025, 4. januar). The number of orphans in Ukraine has decreased: new data from the Ministry of Social Policy. *Ukrainian National News*. Tilgjengelig fra <https://unn.ua/en/news/the-number-of-orphans-in-ukraine-has-decreased-new-data-from-the-ministry-of-social-policy> [lastet ned 7. januar 2025].
- National Social Service (u.å.). *Regulatory and legal acts on ensuring children's rights*. Kyiv: National Social Service of Ukraine. Tilgjengelig fra <https://nssu.gov.ua/dotrymannia-prav-ditei/normativno-pravova-baza> [lastet ned 22. januar 2025].
- OCHA (2025, 16. januar). *Humanitarian Needs Response Plan (HNRP)* Kyiv: OCHA. Tilgjengelig fra <https://www.unocha.org/publications/report/ukraine/ukraine-humanitarian-needs-and-response-plan-2025-january-2025-enuk> [lastet ned 24. januar 2025].
- Pinyazhko, Volodymyr & Ravliuk, Yulia (2024, 31. oktober). *Порушення прав дитини у притулку на Львівщині: що відомо* [Violation of children's rights in a shelter in the Lviv region: what is known]. *Suspilne*. Tilgjengelig fra <https://suspilne.media/lviv/870201-porusenna-prav-ditini-u-pritulku-na-lvivsini-so-vidomo/> [lastet ned 23. januar 2025].
- Procedure for Carrying out Activities by Guardianship and Guardianship Authorities (2008, med endringer til 2024). *Порядок провадження органами опіки та піклування діяльності, пов'язаної із захистом прав дитини* [Procedure for Carrying out Activities Related to the

- Protection of Children's Rights by Guardianship and Guardianship Authorities*]. Tilgjengelig fra <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/866-2008-%D0%BF#n15> [lastet ned 16. januar 2025].
- Resolution No. 349 (2022, 22. mars). *Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо захисту прав дітей на період надзвичайного або воєнного стану* [On Amendments to Certain Resolutions of the Cabinet of Ministers of Ukraine on the Protection of Children's Rights during a State of Emergency or Martial Law]. Tilgjengelig fra <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/349-2022-%D0%BF#Text> [lastet ned 22. januar 2025].
- Resolution No. 866 (2008, med endringer til 2024, 24. september). *Питання діяльності органів опіки та піклування, пов'язаної із захистом прав дитини* [Activities of guardianship and guardianship bodies related to the protection of the rights of the child]. Tilgjengelig fra <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/866-2008-%D0%BF#n15> [lastet ned 20. januar 2025].
- Rubryka (2024, 6. april). Over 13,000 children have lost parental care since start of war. *Rubryka*. Tilgjengelig fra <https://rubryka.com/en/2024/04/06/ditej-pozbavleni-batkivskogo-pikluvannya/> [lastet ned 10. januar 2025].
- Save the Children (2024). *Behind the Closed Doors: Children's Dreams in Institutional Care*. London: Save the Children. Tilgjengelig fra <https://www.edf-feph.org/content/uploads/2024/10/Behind-the-closed-doors-childrens-dreams-in-institutional-care-compressed.pdf> [lastet ned 10. januar 2025].
- Save the Children Ukraine (2024). *"I want a peaceful sky": Education and children's wellbeing in wartime Ukraine*. Kyiv: Save the Children Ukraine. Tilgjengelig fra <https://resourcecentre.savethechildren.net/document/i-want-a-peaceful-sky-education-and-childrens-wellbeing-in-wartime-ukraine/> [lastet ned 18. november 2024].
- Sokolova-Stekh, Hanna (2024, 29. september). Ukraine's adoption rates on the rise. *DW*. Tilgjengelig fra <https://www.dw.com/en/ukraines-adoption-rates-rise-as-the-war-continues/a-70339567> [lastet ned 28. januar 2025].
- SOS Children's Villages (2024, 27. februar). *'We fear many children may be lost forever'*. Kyiv: SOS Children's Villages. Tilgjengelig fra <https://www.sos-childrensvillages.org/news/serhii-lukashov-op-ed> [lastet ned 9. januar 2025].
- U.S. Bureau of Consular Affairs (2024, 12. februar). *Ukraine: Limited Resumption of Inter-country Adoption during Martial Law*. Washington, D.C.: U.S. Bureau of Consular Affairs. Tilgjengelig fra <https://travel.state.gov/content/travel/en/News/Inter-country-Adoption-News/ukraine--limited-resumption-of-inter-country-adoption-during-mart.html> [lastet ned 29. januar].
- Ukraine Child Protection AoR (2023, 28. november). *CP AoR Referral Contact Details*. Kyiv: Ukraine Child Protection AoR. Tilgjengelig fra <https://app.powerbi.com/view?r=eyJrIjoiZWJmM2YzZGYtZTVlYi00NzRjLTllODYtMGE4M2I1MjQ2ZTcyIiwidCI6ImY2ZjcwZjFiLTJhMmQtNGYzMC04NTJhLTlTY0YjhjZTBjMTlkNyIsImMiOiJF9> [lastet ned 10. januar 2025].
- Ukraine Child Protection AoR (2024, 23. mai). *Inter-Agency Operational Guidance for Humanitarian Actors on the Provision of Child Protection*. Kyiv: Ukraine Child Protection AoR. Tilgjengelig fra <https://reliefweb.int/report/ukraine/ukraine-child-protection-case-management-operational-guidance-enuk> [lastet ned 10. januar 2025].
- Ukraine for Every Child (u.å.-a). *Adoption. State Guarantees*. Kyiv: Ukraine for Every Child. Tilgjengelig fra <https://www.dity.gov.ua/en/adoption/faq> [lastet ned 28. januar 2025].

- Ukraine for Every Child (u.å.-b). *Apply to the Children's Service for a consultation*. Kyiv: Ukraine for Every Child. Tilgjengelig fra <https://www.dity.gov.ua/en/other-forms-of-care/guardianship/process/preparation> [lastet ned 7. februar 2025].
- Ukraine for Every Child (u.å.-c). *Characteristics of patronage*. Kyiv: Ukraine for Every Child. Tilgjengelig fra <https://www.dity.gov.ua/en/other-forms-of-care/guardianship-over-a-child/faq> [lastet ned 15. januar 2025].
- Ukraine for Every Child (u.å.-d). *Characteristics of the foster family*. Kyiv: Ukraine for Every Child. Tilgjengelig fra <https://www.dity.gov.ua/en/other-forms-of-care/foster-family/faq> [lastet ned 14. november 2025].
- Ukraine for Every Child (u.å.-e). *Difference between Guardianship and Custody*. Kyiv: Ukraine for Every Child. Tilgjengelig fra <https://www.dity.gov.ua/en/other-forms-of-care/guardianship/faq> [lastet ned 14. januar 2025].
- Ukraine for Every Child (u.å.-f). *Guardianship/custody. FAQ*. Kyiv: Ukraine for Every Child. Tilgjengelig fra <https://www.dity.gov.ua/en/other-forms-of-care/guardianship/faq> [lastet ned 7. februar].
- Ukraine for Every Child (u.å.-g). *Large foster family. FAQ*. Kyiv: Ukraine for Every Child. Tilgjengelig fra <https://www.dity.gov.ua/en/other-forms-of-care/large-foster-family/faq> [lastet ned 8. februar 2025].
- Ukraine for Every Child (u.å.-h). *Patronage. Way of creation*. Kyiv: Ukraine for Every Child. Tilgjengelig fra <https://www.dity.gov.ua/en/other-forms-of-care/guardianship-over-a-child/process> [lastet ned 10. februar 2025].
- Ukraine for Every Child (u.å.-i). *When guardianship or custody ends*. Kyiv: Ukraine for Every Child. Tilgjengelig fra <https://www.dity.gov.ua/en/other-forms-of-care/guardianship/faq> [lastet ned 14. januar 2025].
- Ukraine for Every Child (u.å.-j). *Who carries out social assistance for the large foster family*. Kyiv: Ukraine for Every Child. Tilgjengelig fra <https://www.dity.gov.ua/en/other-forms-of-care/large-foster-family/faq> [lastet ned 14. januar 2025].
- Ukraine for Every Child (u.å.-k). *Who grants Guardianship or Custody?*. Kyiv: Ukraine for Every Child. Tilgjengelig fra <https://www.dity.gov.ua/en/other-forms-of-care/guardianship/faq> [lastet ned 7. februar 2025].
- Ukraine is Home (u.å.). *For internally displaced people*. Kyiv: Ukraine is Home. Tilgjengelig fra <https://ukraineishome.org/assistance-for-internally-displaced-people/> [lastet ned 24. februar 2025].
- Ukrainian National Bar Association (2024, 17. mai). What to do if the guardianship and custody authority does not send a written opinion. *Ukrainian National Bar Association*. Tilgjengelig fra <https://en.unba.org.ua/activity/news/9170-what-to-do-if-the-guardianship-and-custody-authority-does-not-send-a-written-opinion.html> [lastet ned 11. februar].
- UN Convention on the Rights of the Child (1990, 2. september). *Convention on the Rights of the Child*. Tilgjengelig fra <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/convention-rights-child> [lastet ned 6. januar 2025].
- UNICEF (2023a, juli). *Fulfilling the Rights of Children without Parental Care Displaced from Ukraine. An analysis of International and European law*. New York: UNICEF. Tilgjengelig fra <https://www.unicef.org/eca/media/30031/file/Fulfilling%20the%20rights%20of%20children%2>

- [0without%20parental%20care%20displaced%20from%20Ukraine.pdf](#) [lastet ned 9. januar 2025].
- UNICEF (2023b). *Individual Protection Referrals in Ukraine*. Kyiv: UNICEF. Tilgjengelig fra https://globalprotectioncluster.org/sites/default/files/2023-03/eng_protection_referrals_minimum_standards_ukraine_may_2022.pdf [lastet ned 14. februar 2025].
- UNICEF (2023c). *Spilno - integrated humanitarian support programme for families with children*. Kyiv: UNICEF. Tilgjengelig fra <https://www.unicef.org/ukraine/en/spilno-social-support> [lastet ned 14. februar 2025].
- UNICEF (2024a). *A Family for Every Child. Better Care for Children in Ukraine*. Kyiv: UNICEF Ukraine. Tilgjengelig fra <https://www.unicef.org/ukraine/en/media/44641/file/A%20Family%20for%20Every%20Child.%20Better%20Care%20for%20Children%20in%20Ukraine.pdf> [lastet ned 9. januar 2025].
- UNICEF (2024b). *Situation Analysis of Children in Ukraine 2024*. Kyiv: UNICEF Ukraine. Tilgjengelig fra https://www.unicef.org/ukraine/media/49211/file/UNICEF_SitAn_Summary_2024_ENG.pdf.pdf [lastet ned 6. januar 2025].
- UNICEF (2024c, 26. november). UNICEF welcomes adoption of new strategy to realize family-based care for every child. *UNICEF*. Tilgjengelig fra <https://www.unicef.org/ukraine/en/press-release/adoption-of-new-strategy-family-based-care> [lastet ned 13. januar 2025].
- UNICEF (2025). *Ukraine and Refugee Response*. Kyiv: UNICEF. Tilgjengelig fra <https://www.unicef.org/media/166046/file/2025-HAC-Ukraine.pdf> [lastet ned 24. januar 2025].
- Visit Ukraine Today (2024, 15. april). New financial assistance for children introduced in Ukraine: who can receive payments. *Visit Ukraine Today*. Tilgjengelig fra https://visitukraine.today/blog/3757/new-financial-assistance-for-children-introduced-in-ukraine-who-can-receive-payments?srsId=AfmBOorwoBsUvq4uMYPdbLkQUaK4z4NdYgWRgerQ0fE4G_KGiCQfVcqV#heres-who-can-get-help-and-how-much-money-will-be-paid [lastet ned 14. januar 2025].
- Volianska, Alina (2024, 26. november). "Ukraine for every child": what forms of family education exist and how many children need it. *Ukrainian National News*. Tilgjengelig fra <https://unn.ua/en/news/ukraine-for-every-child-what-forms-of-family-education-exist-and-how-many-children-need-it> [lastet ned 7. januar 2025].
- Wikipedia (sist oppdatert 14. februar 2025). *Administrative divisions of Ukraine*. Tilgjengelig fra https://en.wikipedia.org/wiki/Administrative_divisions_of_Ukraine#List [lastet ned 6. februar 2025].
- World Vision (2024, september). *Public protection system in Ukraine: Oblast level mapping, assessment and services research*. Uxbridge: World Vision. Tilgjengelig fra https://www.wvi.org/sites/default/files/2024-09/KYIV2024_Final.pdf [lastet ned 23. januar 2025].
- Zmina Human Rights Center (2023, 14. juni). На Дніпропетровщині в будинку-інтернаті дітей годували по сусідству з тарганми, а деяких підопічних зв'язували без пояснень [In the Dnipropetrovsk region, children were fed next to cockroaches in a boarding house, and some wards were tied up without explanation]. *Zmina Human Rights Center*. Tilgjengelig fra <https://zmina.info/news/na-dnipropetrovshhyni-u-budynku-internati-ditej-goduvaly-po-susidstvu-z-targanamy-a-deyakyh-pidopichnyh-zvyazuvaly-bez-poyasnen/> [lastet ned 23. januar 2025].

Muntlige kilder

Internasjonal organisasjon. Møte i Kyiv, 10. september 2024.

UNICEF. Møte i Kyiv, 9. september 2024.